

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אבני אוצר

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים וגו' (ו, ז).
כלומר כדאמרו רז"ל (יומא כב) מפני מה לא נמשכה מלכות שאול המלך, מפני שלא היה בו שום צד דופי כדכתיב (שמואל א' יג, א) בן שנה שאול במלכו, בלי שום חטא. עבור זה לא היה יכול להתקשר ולדבק לתתא עם בני ישראל, ועבור זה לא נמשך מלכותו כל כך כנודע, אבל מלכות בית דוד נמשכה לעולם ועד כנודע, לפי שקופה של שרצים תלה לו מאחוריו, והיה ענו מכל אדם אשר על פני האדמה, לזה נמשך מלכות בית דוד לעולם ועד כנודע. נמצא לפי זה אמר הכתוב למה אירע בימי נח כל כך, לפי שינח איש צדיק תמים' בלי שום פגם, לזה לא היה לו שום שייכות עם דורו. והוא איש צדיק תמים לזה בדורותיו ולא היה משגים על דורו, והוא שאמר הכתוב שתמיד בלי הפסק את האלהים התהלך נח' ולא עם בני דורו כלל, והבן.

צחר תעשה לתיבה וגו' (ו, ז).

רצה לומר, הובא בספר תולדות יעקב יוסף כהן הגדול (פרשת וישלח) בשם מרן הריב"ש טוב זללה"ה, עה"פ (תהלים קיט, ט) 'חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך'. כלומר כשקם בר ישראל בבקר לא יתחיל תיכף לעבוד את הבורא ב"ה, אלא 'חשבתי' תחלה 'דרכי' לצרכי עניני ביתי, כדי שלא ירגיש היצר הרע שעמדת ממתך לצורך עבודת הבורא ב"ה, כי יבלבל אותך בשטותים ושקרים שלו כדרכו עד שלא תוכל ח"ו לעבוד את הבורא ב"ה כרצונך הטוב, אלא דייקא תאמר תיכף כשתקום ממתך שצריך אתה לעסוק בעניני ביתך, ואחר שראה כך היצר הרע שאתה עוסק בעניני הבלי עולם הזה, אז תיכף ומיד 'אשיבה רגלי אל עדתיך' בשירות ותשבחות תורה בנגלה ובנסתר כל אחד כפי שלבו חפץ בו. לזה כתיב 'פתח התבה' של לימוד התורה; בצדה תשים' שלא ירגיש היצר הרע שאתה רוצה ללמוד, אלא בדרך הזה תרגיל עצמך תחלה כל 'תחתים' תחת כל ישראל, שכל ישראל בודאי טובים ממך בשפלות הרוח באמת לבבו שאז אין היצר הרע יכול להתגבר עליך כלל, ואח"כ תלך מדרגה לדרגה של 'שנים' שתלמד בנגלה ובנסתר, ואח"כ 'ושלשים' שמשם התורה הקדושה, כמו שאמרו רז"ל (קידושין ל). שליש במקרא ושליש במשנה ושליש בתלמוד, ועתה צריכין לשתף ל'שלשים' אלו סתרי תורה ג"כ, וזהו שליש במקרא בנגלות התורה ובנסתר, שליש במשנה לצורך נמשכת בנגלה ובנסתר, שליש בתלמוד בחדושי תורה שבעל פה בנגלה ובנסתר. 'תעשיה' כלומר שתדע לכל זה שאין המדרש הוא עיקר אלא המעשה (אבות פ"א מ"ז).

(בן ביתי)

שפך דם האדם באדם דמו ישפך (ט, ו).

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר הזקן זצ"ל זי"ע מאלכסנדר, שמקובל אצלו מרבותיו הק' זצ"ל, שהוא דבר סכנה לקפח פרנסת חבירו. וכן שמענו מבנו הרה"ק בעל 'ישמח ישראל' זי"ע, שאמר בשם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארנא זצ"ל, שכתב בפירוש על התורה בפרשת נח (היכל הברכה עה). על הכתוב (בראשית ט, ו) 'שופך דם האדם באדם דמו ישפך', שזה רמז שהקפח פרנסת חבירו, ושובר סק של חבירו ויורד לאומנות חבירו וכו'.

אוצר החיים

אוצרות הזמנים במשנת רבוה"ק
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

יצאתי להשכילך בינה, כי מה שתמצא בדברי זוהר זמן ועת וקץ, כגון שנת ת"ח שהיה מה שהיה, וכגון שנת ת"ר, ובודאי הרב רבינו מרן אלהי רבי שמעון בן יוחאי לא יעבור חלילה על עיקר מדברי תורה ליתן לו זמן, אע"פ שכתב ברוח הקודש מי נתן לו רשות, הקב"ה מכסהו ונתנה מגלהו.

אלא דע בני, שביט המקדש הוא ציור כל העולמות וציור איברי אדם, כגון ארון וכפורת הוא הלב וכיוצא בזה, וכל צדיק וצדיק כשמוכז אברי המקדש עם כל התלויין בשרוש נשמתו ככה בונה בבית המקדש ובירושלים, כי 'בונה ירושלים ה' בכל עת וזמן. ולמשל, כשהצדיק

תלוי באיזה אבר ורואה ברוח קדשו שבשנה זו יזדכך כל אברי נשמתו התלויין בו, וכשם שנזדככו אברי נשמתו ככה בונה בית המקדש בימיו - במדותיו הנזכרכין בתכלית הזיכרון. ועל סוד זה רמז הגמרא כאילו חרב בימיו וד"ל. ולכן צופה ברוח קדשו שבשנה זו יהיה גאולה, אבל אינו 'גאולה כללית' אלא פרטיות לכל שרשי נשמתו. אם הוא תלוי בעינים, אזי נתקן בבית המקדש 'עיניך בריכות בחשבון', וכיוצא בזה בקומת השכינה, ודי

בזה למשכילים כי הם סוד כבשונו של עולם.

ומי שהוא תלוי בלב כשזוכה לראות ברוח קדשו סוד הגאולה יכול לידע גאולה כללית, כי כמו שהלב מרגיש צער כל אברים והוא מלך עליהם, כך כל זמן שלא יהיה גאולה כללית לכל אברים הלב מרגיש צער, ולכן לא יהיה אפילו גאולה פרטיות לאותן הנשמות התלויין בלב עד שיהיה גאולה כללית לכל ישראל. ולכן אותן התלויין בלב כשצופין ברוח קדשם זמן גאולה יכולין לידע גאולה הכללית, זמן ורגע של גאולה אמיתית כללית לכל העולם.

זהו סוד ללבי גליתי ולאברי לא גליתי, אע"פ שהם צופים ברוח קדשם אינו אלא פרטיות, והלב יודע הכלליות, כי הלב מרגיש צער כל הגוף. ולכן כעת זמן איחור גאולתית תלוי בארון הקודש סוד הלב, וד"ל, כי דברים רמים הם כבשונו של עולם עמוקים מני ים, וגליתי טפח לכסות אלפים. ולכן זה ידוע לנו שרבי שמעון בן יוחאי לא היה תלוי בשיעור קומה בלב, אלא בעינים עליונים, לכן לא היה חלילה בעיניך דבריו לקיום אמיתי לגאולה כללית, כי לא היה מדבר אלא מבירור של נצוצי נשמתו התלויין בשרשו, כי מי שהוא תלוי בלב ויודע עיקר זמן הגאולה לזה אסור לגלות, כי הקב"ה כיסה והוא יגלה, אלא מי שהוא תלוי בשאר אברים מותר לגלות כיון שאינו מגלה הכלליות אלא פרט נשמתו.

רבינו מבאר בספר 'היכל הברכה' (פר' בראשית) את ענין הציפייה לגאולה, כאשר כל פעם שמצפה ומחכה, מוסיף לקרב יותר את קץ הגאולה.

עוד מוסיף לגלות 'אוצרות מתוקים אמיתים, מה שקבלתי והורינו מהשמים' בענין מחשבי קצין, שמצד אחד אסור לחשב ולגלות קצין, ומצד שני מצינו בכל הדורות צדיקים שהתייחסו לשנים מסוימות שבהן תהא עת פקידה וקץ הגאולה. ומבאר שהם גילו את הגאולה הפרטית לפי שורש נשמתם באיבר מסויים מאיברי השכינה הק', אבל אותם הצדיקים התלויים בלב - שהוא כללות האיברים, להם מתגלה קץ הגאולה הכללית, ועליהם נאמר האיסור שלא לגלות קצין, זה לשון קדשו:

היסוד עיקר שנים עשר: אני מאמין באמונה שלימה בביאת משיח, ואע"פ שיתמהמה אפילו הכי אחכה לו בכל יום שיבוא.

וברמב"ם: אמונת ימות המשיח. והוא להאמין שיבא בוודאי ולא יחשוב שיתאחר, אם יתמהמה חכה לו, ולא ישים לו זמן ולא יעשה לו סברות במקראות להוציא זמן ביאתו. וחכמים אומרים תיפת רוחן של מחשבי קצין. ושיאמין שיהיה

לו יתרון ומעלה וכבוד על כל המלכים שהיה מעולם כפי מה שניבאו עליו כל הנביאים ממש רבינו עד מלאכי, ומי שהסתפק בו או שנתמעט אצלו מעלתו, כפר בתורה. ומכלל יסוד עיקר הזה שאין מלך אלא מזרע דוד מזרע שלמה, וכל החולק על המשפחה זאת כפר בהש"ת ובדברי נביאיו. עכ"ל.

וצריכין אנו לפרש דברי הרב רבינו הקדוש מה שכתב להאמין ולאמת שיבא ולא יחשוב שיתאחר, פירוש, שכל האדם צריך לקיים צפית לישועה של מעלה, ולשון 'צפית' לשון 'צופה נתתיך', כמו שצופה מבט ורואה בכל עת ורגע שלא יבוא אויב ושונא, כן צריך איש ישראל לצפות בעניני ובשכיות לבבו בכל זמן ועת אולי יבוא באותו רגע מלך המשיח, ובכל עת יהיה לבו הומה עליו וצופה לישועת ה', כי ישועת ה' בהרף אֵין, אולי הוא אותו רגע הרף עין של ישועת ישראל. לכן לא יהיה לו שום מחשבה של איחור הזמן חלילה, ובכל רגע יצפה לישועת ה' אם יתמהמה חכה לו.

ועל ידי צפיות וחכיות לישועת ה' בכל רגע, בודאי תפעול למעלה הרבה. ועל ידי זה תזכה לעין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו, מחכין ומצפין בכל רגע. כי גם הקב"ה מלך עליון מצפה ומחכה, אלא שמדת הדין מעכבת, ובחכיותך ובצפיותך תמתיק מדת הדין ותקרב את הגאולה בודאי וד"ל.

ומה שכתב 'לא ישים לו זמן', הנה בניי ואחי וריעי

זמן אמירת ברכות השחר (ב)

מִן הַרִיב"ש סידר הברכות בבית הכנסת, והתחיל 'אדון עולם', אף על פי כן ראיתי הרבה צדיקים וקדושים שסידרו הברכות אחר הצות לילה כמנהג מרן האר"י.

(שולחן הטהור, סי' מו ס"ג וז"ז שם סק"ב)

שער הצדיקים [י]

התקשרות לצדיק (ב)

ויזהר מאד מרוח הראשון

ומי שאינו שלם עדיין, בהכרח לעזוב דרכו ולקשר עצמו בצדיק אחר, ויש צער לראשון בעולם עליון על ידי זה, ולכן יזהר הרבה, אם לא שצריך מאוד לשלימות נפשו, אבל אף על פי כן אין בכלל זה שלא ליסע לצדיק אחר לקבל פניו, או לאיזה צורך, בחכמה נפלאה ובהשכלה יתירה כי בנפשו הוא. ויזהר מאד מרוח הראשון, כי כשמקבל מאיזה שאינו שלם כל כך, יכול להתהפך למינות רחמנא ליצלן, ומושכו לדרכים משונים ומקולקלים.

וכן יזהר כשנוסע לאיזה צדיק על איזה צורך, שלא ירהר אחריו שרבו הראשון היה שלם זה אינו שלם או שאר ענינים כיוצא, דנושך בזה לצדיק כנחש ועקרב, והצדיק מורידו לשאול תחתית, אלא ישב בהכנעה ובאהבה, ונפשו קשורה בשורשו הראשון.

(נצור חסד פ"ז מ"א אחדות אות ה)

נסייעה לצדיק אחר שאינו רבו הראשון

מאד מאד תכניע עצמך לצדיק הדור, ותתקדש עצמך בקדושה וענוה, אולי תוכל להשיג ממדריגות הצדיקים ומיחודים שלהם, ומהשראת השכינה שעליהם, אבל כל זה לצדיק שנפשו דבוקה בו באהבה עזה, והוא אליך באהבה, ואתה תלמידו, שואב מזיו הדרו ומאור תורתו, ושכינה עליו שורה.

אבל להכניע עצמו לפני הכל טוב בלב ובמחשבה, להיות אפר ועפר לפני הפחות שבישראל, אבל להכניע עצמו לרב שאינו רב שלך לפעמים סכנה עצומה לגוף ולנפש, ובאחד משני דרכים יהיו הכנעתך.

[א] אם ידעת שזה הצדיק כולו טוב ואין בו רע כלל ומדתו טוב ושפלות הרוח ואוהב ישראל כמו שבארנו (ברכת 'על הצדיקים' בתפילת שמו"ע) 'זתן שחר טוב' וכי יש שחר שאינו טוב, אלא כל אחד לפי מדתו כך משפיעין לו, ויש צדיק טוב לשמים ולבריות, וחסיד גמור שאין בו רע כלל, לזה אנו מבקשין 'שישים חלקנו עמהם', כי הם ירחמו עלי ויחזירו לי מהאור הטוב, כידוע מפירוש מרן האר"י שאנחנו מבקשין שישים חלקנו שאבדנו בעונות עם צדיקים הטובים רכי לב, אזי כשנעשה תשובה יחזירו לנו חלקנו, כמו שעשה משה רבינו הנאמר עליו (שמות ב, ב) 'כי טוב', ומבואר בירושלמי (יומא פ"ד ה"א) לב בשר בוסר בחלקו של חברו, ואזי 'לעולם' עליון 'לא נבוש' אף על פי שחטאנו 'כי כך בטחנו', כמאמר דוד (תהלים נה, כד) 'ואני עשיתי כל זאת אבטח בך', לצדיק כזה יכולין כל העולם להכניע עצמן, ויקבלו טובה וברכה.

[ב] וכן יש אופן צדיק שהוא אוהב אותך אהבה גמורה באמת, ואין בעולם דבר יקר וטובה לנפש כמו הכנעה, ובלבד בהשכלה ובאמת וטוב לך.

(מעשה ארג מס' עוקצין פ"ג מי"ב)

לקיים זה השמושא רבא, לבקש לו מוחין קודם התפלה בתנ"ך ובתמניא מתנייתא. וכולי האי ואולי שיהיה יודע לשמור תפילין, ואולי בשביל זה רבים מאנשי מעשה אינם מניחים תפילין עד הודו, אחר שאומרים מעשה קרבנות ומשנת איזהו מקומן, שיש בו ז' בבות ושמונה חלוקי דיני קרבנות. אבל יותר טוב לעשות כמו שכתבנו למעלה להניח תיכף תפילין, ובלבד שילמוד קודם (גמרא או ממקום שלבו חפץ, ובלבד שיכווין מחשבתו לעשות הכנת המוחין) כי מעשה הקרבנות הוא מעיקר התפילין לתיקון העולמות ואיך יעשה בלא תפילין, ודי בזה "עכ"ל.

וראה מה שכתב בספר דברי יצחק (סוואליווא, אות קיא) "שמעתי שכבוד קדושת הה"ג מהר"ש מבעלזא זצוקלה"ה מקפיד על התולה הכיס עם הטלית ותפילין, וגם כן מקפיד על מי שחוגר עצמו, והמדליק י"ש הנשפך על השולחן, והנוטל מים אחרונים בכף שאוכלים בו, ואמר שכל אלו הדברים קשים לפרנסה" עכ"ל.

אולם לעומת זאת יש שנהגו לברך ברכות השחר תיכף אחר קימת האדם ממיטתו, ואילו תפילת שחרית בציבור היא מילעולם היא אדם.

וכפי שכתב בספר בית אהרן להרה"ק רבי אהרן מקארלין ז"ע (סדר היום לר' אהרן מקארלין) "בזמן קימה משנתו יהיה להכנה לעבודה שבלב זו תפילה. וכל מה דאפשר למנוע מדבורים ועשיות גופניות מה טוב. ואח"כ ברכת השחר, כל ברכה יש בה טובות השם יתברך וכו'. ואח"כ לפי הזמנים, הן תיקון רחל ולא"ה עכ"ל, הרי שברכות השחר נאמרים לפני תיקון הצות.

ועוד כתב (עוד סדר היום שכתב אדמו"ר לאנ"ש בכת"י הקדושה) "ולא התאמץ להתפלל עם הצבור בטלית ותפילין מן 'לעולם' עד אחר עלינו" עכ"ל.

אמנם יש לציין מה שכתב עוד שם במכתבי קודש מרבי אהרן הגדול מקארלין ז"ע "זה נקרא תפילה בצבור". היינו מתחילת אדון עולם, בעניית אמן על כל הברכות המחויבות בכל יום לכל אחד ואחד, ואח"כ אמירת קרבנות וקטורת בצבור" עכ"ל.

בספר דרכי חיים (הליכות קודש של הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו, סדר הנחת תפילין אות י"ח) מצאנו שיטה שלישיית ממוצעת, והוא, שהרה"ק מצאנו "היה מניח בביתו שני זוגות תפילין ביחד דרש"י ודר"ת בלא הטלית, ובירך עליהם, והתפלל בהם ברכות השחר עד הקרבנות". וכן נהגו אחריו י"ח - הרה"ק משינאווא והרה"ק מגארליץ (י"ג אורות לבית צאנו ח"א עמ' שע"א), אלא שהם התעטפו בטלית ג"כ.

מנהג תלמידי הבעש"ט בענין ברכות השחר

אצל תלמידי הבעש"ט ז"ע מצאנו חילוקי מנהגים בענין זמן אמירת ברכות השחר, שכן הרבה מתלמידי הבעש"ט ז"ע נהגו לברך ברכות השחר בבית הכנסת לאחר הנחת טלית ותפילין, וכפי שכתב רביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב ז"ע על דברי הפרי עץ חיים הג"ל (פרי קודש הלולים שער הברכות פרק רביעי; עטרת צבי על הזוהר דף ר"ס ע"א) "ראיתי לרבותי נ"ע שהיו אומרים ברכות השחר סדר הברכות כנוסח אשכנז בבית הכנסת. וגם באמת אין טעם בדברי האר"י ז"ל על פי הסוד להיות מסודרים הברכות קודם או מאוחר איזה ברכה כנוסח ספרד, אבל הוא בעצמו היה נוהג כן ואמרם כל אחת בשעה שנתחייב ממילא היה סדורם כן, וכבר תקנו לאומרם בבית הכנסת או בבית התפלה על הסדר.

ואמר מורי מאחר שאין בנו כח לומר כל ברכה על מה שנתקנה כמו בחכמי התלמוד שאמרו אותן בשעת חיובן, כגון שמע קול תרגולא וכו', ואנו חלשים, ומי יעצור כח קדושה כמו הראשונים או כמו קדוש עליון האר"י ז"ל עיר וקדיש מן שמיא נחית לומר כל ברכה בכוונת הדעת בשעת חיובה. ואם סדרו הקדמונים על הסדר, יותר טוב לאמרם בבית הכנסת כמבואר בטור וב"י סימן מ"ו וכו'. ומאחר שאנו אומרים אותם בבית הכנסת על הסדר, ובודאי זה הוא טוב, בכדי שיענו אמן כל אחד אחר ברכת חברו, וברכה בלא אמן ממש הוא פלג גופא כנודע ומפורסם" עכ"ל.

הרי שבדבריו נוסף טעם לאמירת הברכות בבית הכנסת ולא בשעת חיובם, שכן מי יעצור כח קדושה כמו הראשונים או כמו קדוש עליון האר"י ז"ל עיר וקדיש מן שמיא נחית לומר כל ברכה בכוונת הדעת בשעת חיובה.

וכן נהגו תלמידי הבעש"ט לברך ברכות השחר לאחר הנחת טלית ותפילין, כמבואר בספר עטרת צבי (שם) "ומאחר שאנו אומרים אותם בבית הכנסת הא כתב הזוהר הקדוש לקמן דף רס"ה שילך מעוטף בטלית ותפילין לבית הכנסת, וראינו כן לחסידים ואנשי מעשה, בודאי צריך לומר אפילו ברכות השחר מעוטף בטלית ותפילין, אבל לעיכוב ואיזה אונס עכ"פ צריך לומר תהלה לדוד כשהוא מזויין בטלית ותפילין כדמשמע בכאן 'לנקה גרמיה ולמיזן זייניה', ולפי הנראה שזה טלית ותפילין, ודי בזה ודבר פשוט הוא, אמנם כתבתי זה שלא לטעות במשמאלים ואינם מניחים ציצית ותפילין עד הודו, וזה טעות גמור ופשוט הוא למודה על האמת" עכ"ל.

[ויש לציין מה שכתב עוד בענין זה (פרי קודש הלולים שער התפילין פרק יד) "יש לכל בעל נפש

א

התורה משמחת את האדם ואי אפשר להפריד הלימוד מהשמחה כי הם באים כאחד

מובא בשם הבעש"ט ששאלו אותו תלמידיו מה לעשות כשמרגישים הנאה בלימוד התורה. כי ברוב דרגתם ביקשו לעבוד את ה' עבודה תמה, בלתי לה' לבדו, בלי שום פניה והנאה עצמית.

והשיב להם כי התורה מעיקרה משמחת הלב, כדכתיב (תהלים יט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', והיא באה מעצמה ואי אפשר להפריד הלימוד מהשמחה כי שניהם באים כאחד.

וראה בסוף ספר דרכי צדק: שאלו להבעש"ט ז"ל מה לעשות לזה שכשהם מחדשים חידושי תורה הם שמחים, ויש להם צער על זו השמחה אולי עבירה הוא. והשיב הבעש"ט מה לעשות, הנה כתיב (תהלים י"ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, הם בעצמם משמחים הלב, וכשהם שמחים במה שעשו קישוטין לשכינה באמת אין רע, ובודאי למצוה רבה יחשב לו. עכד"ק.

וידועים דברי הרה"ק בעל אבני נזר מסוכטשוב זי"ע בהקדמתו לספרו אגלי טל בהקדמתו: "ומדי דברי זכור אזכור מה שמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק ואמרו, כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כ"כ לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה (ועיין פירש"י סנהדרין נח. ד"ה ודבק)".

"ובזוה"ק, דבין יצה"ט ובין יצה"ר אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה. יצה"ט מתגדל מתוך שמחה של תורה. יצה"ר כו'. ואם אמרת שע"י שמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה או עכ"פ לשמה ושלא לשמה. הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכהה אורה ואיך יגדל מזה יצה"ט".

"וכיון שיצה"ט מתגדל מזה בוודאי זה הוא עיקר המצוה. ומודינא דהלומד לא לשם מצות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה, כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה, ובהא אמרו לעולם יעסוק אדם כו' שלא לשמה שמתוך כו'. אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה". עכד"ק.

וראה בפירוש ר' אברהם מן ההר למסכת נדרים (מח.): "מצות לימוד, עיקר הציצוי הוא כדי לצייר האמת ולהתענג ולהנות במדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. הילכך לא שייך למימר במצות תלמוד דלא ניתן ליהנות, שעיקר מצוותו היא ההנאה והתענוג במה ששיג ומבין בלימודו". ע"כ.

ובודאי שיש דרגות שונות בלימוד התורה, כדי לקשט השכינה, ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ללמוד על מנת לעשות ולקיים למעשה כדי לדעת את המעשה אשר יעשון, כפי פשטות כוונת 'תורה לשמה' דהיינו שהתורה היא מלשון הוראה, וכאשר לומדים התורה כדי לדעת את ההוראה שבה, זו היא פשטות הדרגה של תורה לשמה, כפשוטה ממש.

ולימוד כזה משמח את השכינה, ולמצוה גדולה תיחשב, ולכן מרגיש האדם שמחה בלימודו כי מעורר שמחה בעליונים.

ב

שמחה נצחית לעלמי עד

ובענין שמחה זו, יש להסמיק מה שאיתא בתנא דבי אליהו (רבה, פרק יח): "בזמן שישראל עוסקין בתורה ועושין צדקה ומשפט הקב"ה שמח בהן ומגיד להן ששמחתן יהא עד סוף כל הדורות שנאמר (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון אוה למושב לו זאת מנוחתי עדי עד וגו'.

וכך אמר להם הקב"ה לישראל בני וכי מה שמחה יש לו לאדם אלא בד"ת בלבד הא כל המשמח בכסף וזהב באבנים טובות ומרגליות מה שמחתו בהן לאחר מיתה הלא לאחר שמחתך מות אי"כ מה יתרון לכל שמחתו, אבל אתם בני בואו ושמחו עם התורה שמחה שלמה כדרך שאני משמח בכם לעד ולעולמי עולמים שנאמר (ישעיה סה) כי אם שישו וגילו עד עד וגו'.

וממשיך עוד: מהו 'לחדשיו יבכר' למחדשי תורה שמחדשין את התורה בכל יום תמיד, [משל] לבן שהוא בכור לאביו ולאמו שמחדש ד"ת שהכל שמחין בו. כיצד, אם יש לאדם בן בכור בבית רבו, אם יש בו תורה שמחה מתחדש לו לאביו בכל יום, עליו הכתוב אומר (משלי י) 'בן חכם ישמח אב', אבל אם פשע הבן בחכמה ומוציא חמתו לדברים של בטלה ולדברים אחרים ואביו אינו מיסרו עליו הכתוב אומר (שם יג) 'חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר'.

הרי לנו שהקב"ה עצמו כביכול שש ושמח כשאנו עוסקים בתורתו, ומכך נשפע רוב שמחה בכל העולמות ומורגש גם בתחתונים בשמחת הלב שבלמוד התורה. ושמחה זו עתידה להימשך לעד ולעלמי עולמים, עד סוף כל הדורות, כדברי התנא דבי אליהו.

ולכן, אע"פ שמשכח אדם תלמודו בחייו, אך כל הלכה שלומדים בעלמא הדין משתמרת היא לעולם הבא, ומזכירים לו לאדם לאחר פטירתו כל מה שלמד. כי התורה חקוקה בעצמותיו, והיא נצחית וקיימת לעד.

ואיתא בזוה"ק פר' שמיני (לט, ב): מאן דאשתדל באורייתא, ודביק בה, וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה, ולא לחיש לה בלחישו, אלא ארים קליה בה. דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא, דכתיב, (משלי א) בראש הומיות תקרא, לארמא רנה דאורייתא, ולא בלחישו. כיון הטוב, כחמר טב דלא שתיק. והוא עתיד לארמא קלא, כד יפוק מהאי עלמא. הולך לדודי

למשרים, דלא יסטי לימינא ולשמאלא, לא ישתכח דימחי בידוי. דובב שפתי ישנים, אפילו בההוא עלמא שפותיה מרחשן אורייתא.

[תרגום: מי שמשדל בתורה ודבק בה, ואותו דבר התורה נשמע בפיו ולא לוחש אותו בלחש, אלא מרים בו את קולו, שכך צריכה תורה להרמת קול, שכתוב (משלי א) בראש המיות תקרא, להרים את רנת התורה, ולא בלחש. כיון הטוב, כמו יין טוב שלא שותק. והוא עתיד להרים קול, כשיצא מן העולם הזה. הולך לדודי למישרים, שלא יסטה לימין ולשמאל, לא ימצא שימחה בידו. דובב שפתי ישנים, ואפלו באותו עולם שפתותיו מרחשות בתורה]. ע"כ.

וזה כל האדם, כי כל מה שנשאר מהאדם הוא רק הדברי תורה שלמד בעלמא הדין, וכל אחד נקרא על שם הלימוד שלמד. מי שלומד מסכת פסחים נקרא מסכת פסחים, כי האדם אינו בשר האדם אלא הרוחניות שבו, וכמו שהזכרנו בענין הקידוש שעושין בפרשת בראשית לכבוד חתן בראשית שאין השמחה משום סיום ופתיחת התורה בלבד, אלא משום החביבות של כל תיבה ותיבה שיש לנו בהתחדשות פתיחת התורה.

ג

השמחה בלימוד התורה – השראת השכינה ושמירה עליונה

ואמרו חז"ל (שבת ל, ב): אין שכינה שורה אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, וכאשר ייסדו מקום תורה, בראשות מרביצי תורה חשובים, הרי השכינה שורה במקום קדוש זה כשלומדים מתוך שמחה.

ואפריין נמטייה לכל העוסקים ברוח ובגשם שיוכלו האברכים לעסוק בתורה במנוחת הדעת ושלוות הנפש, כדי לגדל מורי הוראה בישראל, בקיאים בש"ס ופוסקים, מתוך דביקות בנותן התורה.

ונודע מאמרם ז"ל במסכת חגיגה (ט ב) "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד". ומקשין העולם הרי הדבר תמוה וכי מה באמת ההבדל, שהדבר חמור עד כדי כך שזה נקרא עובד א-להים וזה אינו נקרא כך. ומרן בעש"ט פירש (בעש"ט עה"ת משפטים אות טו) ש"אחד" זה, פי' שה'עובד' מצרף עם המאה פעמים את אלופו של עולם, וזה אינו מצרף ללימודו את אלופו של עולם, ולכן אינו בגדר עובד ה' עיי"ש.

וכאשר זוכים לישוב בבית ה' באהלה של תורה, דבוקים באלופו של עולם על ידי עצם ההתדבקות בידיעת התורה כי הוא וידיעתו אחד, והרי זה ממש מעין עולם הבא כאן בעולם הזה, אשריכם תלמידי חכמים, חזקו ואמצו, ויהי רצון שישופע רוב שפע ברוחניות ובגשמיות מתוך נחת והרחבת הדעת ומתוך רוב שמחה, וגדולה מעלת חדוות דאורייתא להשפיע על העולם כולו להמתיק הדינים, בפרט בימים קשים אלו השוררים בעידנא דא, כמאמר צדיקים 'כי בשמחה תצאו' - שעל ידי השמחה יוצאין מכל הצרות חוכין לשמירה עליונה בכללות ובפרטות וכן יהי רצון.

הרה"ק רבי יהודא צבי אייכנשטיין זיע"א אבדק"ק ראזלא

בן הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א וחתן רביה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זיע"א

כוונתי, ואתה אינך רשאי, שכשאני שוקד על דלתי הש"ס והפוסקים רשאי אני לגלות שאני לי פרנסה, ואדמה להיות מורה הוראה באיזה עיר, ואתה בעמדך בחצות לילה והולך למקוה ואומר תיקון חצות והזוהר וכו', להיות רבי אין נאה לגלות זאת ולומר חפץ אני להיות רבי. (ב) אני יכול לידע מתי השלמתי פעולתי ואומנתי כשאני בקי בכל הארבע חלקי שולחן ערוך. ואתה אינך יודע מתי נגמרה מלאכתך, כי אין שיעור לדבר ולא הוקבע גבול אם תלוי במאה מקואות או באלף מקואות. (ג) עלי באפשר להמצא מבין, שמנסין אותי בלימודי אם אני בקי ושגור בעל פה השולחן ערוך. ועל ענין שלך אין נמצא מבין, כי רעבישקייט ומדריגות הוא ענין פנימי. (ד) אני צריך עיר אחת, ואתה צריך עולם, עיר אחת שימצא שוטים כאלה שיקבלו אותי למורה הוראה, אבל עולם שיהיו משוגע לקבל אותך, לרבי וגיסטער יוד הוא סברא רחוקה. (ה) שאני יהיה גם רבי, ואתה לא. ודפח"ח, שיחת חולין של ת"ח.

הרה"ק מזידיטשוב היה אומר תחנון במסירת נפש ממש, וחשש בכל פעם שיתדבק בחיים החיים. פעם התפלל אצלו רבינו ובתפלת שחרית ראה את חותנו ורבו שהיה באופן נעלה ביותר, אמר לעצמו, הנה כפי הנראה לו שחותנו רוצה למסור נפשו היום באמירת התחנון. ע"כ מיהר א"ע לסיים תפילת שמו"ע, ולקח מסכתא בידו, ולמד במהירות וגמרה. כשסיים חותנו את תפלת שמו"ע ניגש לחזרת השי"ץ, וכשגמר חזרת השי"ץ אמר קדיש לאחריה, הראה לו חותנו בפליאה אמאי לא אמר תחנון, ענה לו שעושה סיום מסכת, חיך הרה"ק מזידיטשוב. לאחר התפלה אמר לו חותנו: תדע שהארכת בזה ימי, שהיום בתפלה התכוונתי למסור נפשי באמירת תחנון, ואתה שדלגת על תחנון השראת אותי בעוה"ז.

ולהודיע לכל אחד ואחד כי הבשר הזה טריפה. ונתיישב תיכף, שאין ראוי לעשות כן בלי שאלת פי מורו ורבו דודו וחתנו הקדוש רבינו צבי. אבל לדאבון נפשו כאשר הלך להיכל קדשו כבר התחיל להתפלל תפלת שמונה עשרה של מנחה (כי כן היה דרכו בקודש להתפלל תפלת מנחה בערב שבת בעוד היום גדול, ולהאריך בתפלתו שתיים ושלוש שעות ויותר), ונוסף לרבינו יגון על יגונו וכל רגע היה בעיניו כשנה, ובלו הסכמתו לא רצה לעשות מאומה.

אמנם מה גדלה שמחתו בזה כי סוף דבר כאשר רבו וחותנו רק סיים תפלתו דלחש ופסע לאחריו, החזיר את פניו קדשו אליו בפנים שוחקות, ואמר לו: שאל ידאג מאומה כי גם בשמים הורו כן. ונתקרה דעתו לפי שעה, כי ידע היטב כי כן הוא. אבל אחרי כל אלה בלילה לא נח ולא שקט ולבו נקפו מאד כי תורה' לא בשמים הוא'.

בבוקר השכם פתח את החלון והביט מעט החוצה, והבחין ששתי ילדות קטנות הולכות ומדברות אחת אל רעותה: לא יכולת למצוא את המחט כי יפה טמנתי אותה, שאלה חברתה, הגידה נא לי איה טמנת אותה? השיבה לה: במקום פלוני במעיים. כשמוע רבינו את שיחתם, הבין תיכף כי זאת היא השאלה עם המחט הזה, ואחרי חקירה ודרישה מהם, נתברר לו כי כן הוא האמת בלי שום ספק כלל. ונתן שבח והודיה לשמו יתברך אשר הורוהו דרך האמת לפסוק כדת וכהלכה.

בימי חורפו בעת שהסתופף בצל קדשו של דודו ורבו וחותנו הק' והיה שוקד בנגלות התורה וארבע חלקי שו"ע, הסתופף אז אחד שהתחיל בנערותו לרפוק על דרך להיות רבי וגיסטער יוד. פעם אחת אמר אליו רבינו בדרך צחות: ביני ובינך יש כמה חילוקים: (א) שאני רשאי לגלות לאחרים

רבינו הגאון הקדוש איש אלוקי **רבי יהודה צבי אייכנשטיין אבד"ק ראזלא זיע"א**. נולד לערך שנת תקנ"א. לאביו הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א (בן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר ספרין זיע"א), ולאמו הרבנית הצדקנית בת הרה"ק רבי יודל חרף מסאמבור זיע"א (בן הרה"ק רבי משה מדראגישטין זיע"א). בהגיעו לפרקו נשא את זו' הרבנית הצדקנית שרה ע"ה בת דודו אחי אביו, מרן רבינו שר בית הזוהר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א, רבינו הי' כל ימיו דבוק ברבו המובהק חותנו, אשר ממנו קיבל רזין רזין בכל התורה כולה, כאשר בנגלות התורה, היה תלמיד מובהק של דודו הרה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא זיע"א אחיהם של אביו וחותנו זיע"א.

רבו ודודו בעל עטרת צבי מזידיטשוב לקחו לחתן, ורבינו היה קורא אותו דער רבי דער שווער דער פעטער. וישב שם ושקד מאד בנגלות התורה וארבע חלקי שו"ע, והיה בעל הוראה גדול מאד, והוראתו היה בקדושה ובטהרה, עד שאמר: כי קודם שנעשה לבעל הוראה, חזר שבעים פעמים הלכות מליחה ובשר בחלב ותערובות.

פעם בימי עלומיו הובא לפניו שאלה על בהמה לכבוד שבת, שמצאו במעי הבהמה מחט גדול, ולפום ריהטא הכשיר אותה בלי שום פקפוק כלל. ונמכר הבשר בכל העיר. והיה בערב שבת קודש שנים או שלש שעות אחר חצות היום, כאשר התחיל להתבונן בזה השאלה נבהל מאד על השגגה הנוראה הלז, כי מה עשה להכשיר טריפות גמורה, והיה לו צער גדול מזה, ומה יעשה כעת, כי כמעט נתבשל כל הבשר וכמה כלים יאסורו על ידי זה והיה מהומה גדולה בתוך העיר, ורצה לקרוא את השמש שילך במקום מבית לבית להכריז

קדיש על ארעא עובד גבורתה

בסתר מול טוב המה ולבבת שנהיה בריצה ובחירותא מעלייתא אל דירנו עון המדולל במיטב התשכחות, סדך דבשדונות ורב תבונת, ענף עץ אבות פנ"ח שלשלת היודסין פאר מקדושים, שמו מפארים בשדי' הילולים, המניף ידו ברוב כשרון ותבונה לפאר גלגליו זה מארצם הטוב של דבה"ק לבית קאמארנא

הרה"ק ר' יוסף מאיר סאפרין שליט"א

עורך ראשי של פרייקט משניות קאמארנא
שע"י מכון "אוצרות קאמארנא"
ומח"ס אוצר דגדיש

להגל עון חזרה השוריה באהלו, בנת'ה' שמחה במענו
בלידת בתו שתהי'

נעטר לזן כתרין במליץ קידין בבסא דברסא מהיכל הברכה ואוצר החיים
שיזכה לדאות דורות ישרים ומבדרים רוב נחת וקדושה במסילות דבותני צדיקי עולם

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בזודת קודש נביע שפתותי קול צהלה ורינה קדם עטרת ראשינו ומד תפארתנו, רעיא מהימנא לעדת צאן מרעיתו המלמדניו תורת אמת ומאלפניו דבמה באורח נונה אור שבעת הימים

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להגל השמחה השוריה במעון קדשו בזולת הגין שיח' נבר לבנו בכדו ענף עץ אבות פאר מקדושים
הרה"ק רבי יעקב אשר שליט"א
בן לבנו הרב שלום הי"ו

תבענה שפתנו חזינה קדם מאריה אבהון דרשמיא
שמכח לחפן מלאו חפנינו השפעת לרוב מהשמחה השוריה באהלי צדיקים
ותמשך שושילתא קדישתא לתפארת בית אבות

ידידים רוממוך בשירה קדמוך

בגיל רזן נעלה בסא דברסא בשמחה השוריה במעון ירידנו, דקשור בעבותות אהבה אל ממלכת בית קאמארנא, אוצר של יראת שמים, רב הפעלים לזורה ולידאה ולמען טרדתן של ישראל, נאמן במסירות רבת בשנים לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמו מפארים בכל מיני תהילת, מופלג בסידות ובדידהא שהורה, תלמיד נאמן להג"ק מקאשו וצק"ל

הרבני החסיד הנגיד המפואר כש"ת מודה"ר חיים אליעזר בלוי שליט"א

אב"י בעיר מאנסי

ונעות ביזו העומדת לימינו בכל מפעלותיו

להגל עון חזרה השוריה באהלו, בנת'ה' שמחה במענו
בהולדת נכדו בן לבנו הרב ישראל דב שיח'

ואלין מיליא ירוחן דלקיעיא, נעטר לזן כתרין במליץ קידין בבסא דברסא מהיכל הברכה
ואוצר הדורים, שיזכה לדאות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת וקדושה במסילות דבותני צדיקי עולם

ויתנו לך כתר תפארה

בגיל רינה ובחירותא נלבבה, ליבנו הזמה מקול צהלה, בשמחה הגדולה השוריה במעון ירידנו, מסד בכל לב ונפש חפצה רבת בשנים אל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וקשור בעבותות אהבה אל ממלכת בית קאמארנא, רב הפעלים לזורה ולידאה, ענף עץ אבות ממע אראלים, מלא מדע אוצר תבונה, טוב ומטיב לכל, פתוח ומושיב, איש חזק וכבד המעש, מופלג בידאה טהורה, שמו מפארים בכל מיני תהילת

הרבני הנגיד החסיד המפואר שלשלת היוחסין כש"ת מודה"ר ישעיה גרינפעלד שליט"א

להגל עון חזרה השוריה באהלו, בנת'ה' שמחה במענו
בהולדת בתו בסיומן טוב ובמול טוב

והברכה אודת לחינו הרב נדחסיד המפואר
מוה"ר יצחק פרידלנדר שליט"א

יש'ה' חסדו מהיכל הברכה ואוצר החיים
שיזכה לדאות רוב נחת וקדושה מכל יוצ"ח באורות רבדי"ק וזחלתן